

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια (Sutta Piṭaka -
Aṭṭhakathā)

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων (5. Khuddaka Nikāya -
Aṭṭhakathā)

02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους (02. Dhammapada-
aṭṭhakathā)

18. Το κεφάλαιο για την ακαθαρσίες (18. Malavaggo)



PaliVerse

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων

02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους

18. Malavaggo

1. Goghātakaputtavatthu

235-238. Paṇḍupalāsova dānisīti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto ekaṃ goghātakaputtaṃ ārabha kathesi.

Sāvatthiyaṃ kireko goghātakō gāvo vadhivā varamaṃsāni gahetvā pacāpetvā puttadārehi saddhiṃ nisīditvā maṃsañca khādati, mūlena ca vikkiṇitvā jīvikaṃ kappesi. So evaṃ pañcapaṇṇāsa vassāni goghātakakammaṃ karonto dhuravihāre viharantassa satthu ekadivasampi kaṭacchumattampi yāguṃ vā bhattaṃ vā na adāsi. So ca vinā maṃsena bhattaṃ na bhuñjati. So ekadivasaṃ divasabhāge maṃsaṃ vikkiṇitvā attano atthāya pacituṃ ekaṃ maṃsakhaṇḍaṃ bhariyāya datvā nhāyituṃ agamāsi. Athassa sahāyako gehaṃ gantvā bhariyaṃ āha - “thokaṃ me vikkiṇiyamaṃsaṃ dehi, gehaṃ me pāhunako āgato”ti. Natthi vikkiṇiyamaṃsaṃ, sahāyako te maṃsaṃ vikkiṇitvā idāni nhāyituṃ gatoti. Mā evaṃ kari, sace maṃsakhaṇḍaṃ atthi, dehīti. Sahāyakassa te nikkhattamaṃsaṃ ṭhapetvā aññaṃ natthīti. So “sahāyakassa me atthāya ṭhapitamāṃsato aññaṃ maṃsaṃ natthi, so ca vinā maṃsena na bhuñjati, nāyaṃ dassatī”ti sāmāmyeva taṃ maṃsaṃ gahetvā pakkāmi.

Goghātakopi nhatvā āgato tāya attano pakkapaṇṇena saddhiṃ vadḍhetvā bhatte upanīte āha “kahaṃ maṃsa”nti? “Natthi, sāmī”ti. Nanu ahaṃ paccanatthāya maṃsaṃ datvā gatoti. Tava sahāyako āgantvā “pāhunako me āgato, vikkiṇiyamaṃsaṃ dehi”ti vatvā mayā “sahāyakassa te ṭhapitamāṃsato aññaṃ maṃsaṃ natthi, so ca vinā maṃsena na bhuñjati”ti vuttepi balakkārena taṃ maṃsaṃ sāmāmyeva gahetvā gatoti. Ahaṃ vinā maṃsena bhattaṃ na bhuñjāmi, harāhi nanti. Kiṃ sakkā kātuṃ, bhuñja, sāmīti. So “nāhaṃ bhuñjāmī”ti taṃ bhattaṃ harāpetvā satthaṃ ādāya pacchāgehe ṭhito goṇo atthi, tassa santikaṃ gantvā mukhe hatthaṃ pakkhipitvā jivhaṃ nīharitvā satthena mūle chinditvā ādāya gantvā aṅgāresu pacāpetvā bhattamatthake ṭhapetvā nisinno ekaṃ bhattapiṇḍaṃ bhuñjitvā ekaṃ maṃsakhaṇḍaṃ mukhe ṭhapesi. Taṅkhaṇaṇṇevassa jivhā chijjitvā bhattapātiyaṃ pati. Taṅkhaṇaṇṇeva kammasarikkhakaṃ vipākaṃ labhi. Sopi kho goṇo viya lohitadhārāya mukhato paggharantiyā antogehaṃ pavisitvā jaṇṇukehi vicaranto viravi.

Tasmiṃ samaye goghātakassa putto pitaraṃ olokento samīpe ṭhito hoti. Atha naṃ mātā āha - “passa, putta, imaṃ goghātikaṃ goṇaṃ viya gehamajjhe jaṇṇukehi vicarivā viravantaṃ, idaṃ dukkhaṃ tava matthake patissati, mamampi anoloketvā attano sotthiṃ karonto palāyassū”ti. So maraṇabhayaatajjito mātaraṃ vanditvā palāyi, palāyitvā ca pana takkasilāṃ agamāsi. Goghātakopi goṇo viya gehamajjhe viravanto vicarivā kālakato avīcimhi nibbatti. Goṇopi kālamakāsi. Goghātakaputtopi takkasilāṃ gantvā suvaṇṇakārakammaṃ uggaṇhi. Athassācariyo gāmaṃ gacchanto “evarūpaṃ

nāma alaṅkāraṃ kareyyāsī”ti vatvā pakkāmi. Sopi tathārūpaṃ alaṅkāraṃ akāsi. Athassācariyo āgantvā alaṅkāraṃ disvā “ayaṃ yattha katthaci gantvā jīvitum samattho”ti vayappattaṃ attano dhīraṃ adāsi. So puttadhītāhi vaḍḍhi.

Athassa puttā vayappattā sippaṃ uggaṇhitvā aparabhāge sāvattiyaṃ gantvā tattha gharāvāsaṃ saṇṭhapetvā vasantā saddhā pasannā ahesum. Pitāpi nesaṃ takkasilāyaṃ kiñci kusalaṃ akatvāva jaraṃ pāpuṇi. Athassa puttā “pitā no mahallako”ti attano santikaṃ pakkosāpetvā “pitu atthāya dānaṃ dassāmā”ti buddhappamukhaṃ bhikkhusaṅghaṃ nimantayimṣu. Te punadivase antogehe buddhappamukhaṃ bhikkhusaṅghaṃ nisīdāpetvā sakkaccaṃ parivisitvā bhattakiccāvasāne satthāraṃ āhaṃsu - “bhante, amhehi idaṃ pitu jīvabhattaṃ dinnaṃ, pitu no anumodanaṃ karoṭhā”ti. Satthā taṃ āmantetvā, “upāsaka, tvaṃ mahallako paripakkasarīro paṇḍupalāsasadiṣṭo, tava paralokagamanāya kusalapātheyyaṃ natthi, attano patiṭṭhaṃ karoḥi, paṇḍito bhava, mā bālo”ti anumodanaṃ karonto imā dve gāthā abhāsi -

235. “Paṇḍupalāsova dānisi,
Yamapurisāpi ca te upaṭṭhitā;
Uyyogamukhe ca tiṭṭhasi,
Pātheyyampi ca te na vijjati.

236. “So karoḥi dīpamattano,
Khippaṃ vāyama paṇḍito bhava;
Niddhantamalo anaṅgaṇo,
Dibbaṃ ariyabhūmiṃ upehisī”ti.

Tattha paṇḍupalāsova dānisīti, upāsaka, tvaṃ idāni chijjivā bhūmiyaṃ patitapaṇḍupalāso viya ahoṣi. Yamapurisāti yamadūtā vuccanti, idaṃ pana maraṇameva sandhāya vuttaṃ, maraṇaṃ te paccupaṭṭhitanti attho. Uyyogamukheti parihānimukhe, avuḍḍhimukhe ca ṭhitoṣi attho. Pātheyyanti gamikassa taṇḍulādipātheyyaṃ viya paralokaṃ gacchantassa tava kusalapātheyyampi natthīti attho. So karoḥi so tvaṃ samudde nāvāya bhinnāya dīpasāṅkhātaṃ patiṭṭhaṃ viya attano kusalapatiṭṭhaṃ karoḥi. Karonto ca khippaṃ vāyama, sīghaṃ sīghaṃ vīriyaṃ ārabha, attano kusalakammapatiṭṭhakaraṇena paṇḍito bhava. Yo hi maraṇamukhaṃ appatvā kātuṃ samatthakāleva kusalaṃ karoti, esa paṇḍito nāma, tādiṣo bhava, mā andhabāloti attho. Dibbaṃ ariyabhūminti evaṃ vīriyaṃ karonto rāgādīnaṃ malānaṃ nīhaṭatāya niddhantamalo aṅgaṇābhāvena anaṅgaṇo nikkilesa hutvā pañcavidhaṃ suddhāvāsabhūmiṃ pāpuṇissasīti attho.

Desanāvasāne upāsako sotāpattiphale patiṭṭhahi, sampattānampi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Te punadivasatthāyapi satthāraṃ nimantetvā dānaṃ datvā katabhattakiccaṃ satthāraṃ anumodanakāle āhaṃsu - “bhante, idampi amhākaṃ pitu jīvabhattameva, imasseva anumodanaṃ karoṭhā”ti. Satthā tassa anumodanaṃ karonto imā dve gāthā abhāsi -

237. “Upanītavayo ca dānisi,
Sampayātosī yamassa santikaṃ;
Vāso te natthi antarā,
Pātheyyampi ca te na vijjati.

238. “So karohi dīpamattano,
Khippaṃ vāyama paṇḍito bhava;
Niddhantamalo anaṅgaṇo,
Na puna jātijaraṃ upehiṣī”ti.

Tattha upanītavayoti upāti nipātamattaṃ, nītavayoti vigatavayo atikkantavayo, tvañcasi dāni tayo vaye atikkamitvā maraṇamukhe ʘhitoti attho. Sampayātosī yamassa santikanti maraṇamukhaṃ gantuṃ sajjo hutvā ʘhitosīti attho. Vāso te natthi antarāti yathā maggaṃ gacchantā tāni tāni kiccāni karontā antarāmagge vasanti, na evaṃ paralokaṃ gacchantā. Na hi sakkā paralokaṃ gacchantena “adhivāsetha katipāhaṃ, dānaṃ tāva demi, dhammaṃ tāva suṇāmi”tiādīni vattuṃ. Ito pana cavitvā paraloke nibbattova hoti. Imamatthaṃ sandhāyetam vuttaṃ. Pātheyyanti idaṃ kiñcāpi heṭṭhā vuttameva, upāsakassa pana punappunaṃ dalhīkaraṇatthaṃ idhāpi satthārā kathitaṃ. Jātijaranti ettha byādhimaraṇānipi gahitāneva honti. Heṭṭhimagāthāhi ca anāgāmmimaggo kathito, idha arahattamaggo kathito. Evaṃ santepi yathā nāma raññā attano mukhapamāṇena kabaḷaṃ vaḍḍhetvā puttassa upanīte so kumāro attano mukhapamāṇeneva gaṇhāti, evameva satthārā uparimaggavasena dhamme desitepi upāsako attano upanissayavasena heṭṭhā sotāpattiphalaṃ patvā imissā anumodanāya avasāne anāgāmmiphalaṃ patto. Sesaparīsāyapi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Goghātakaputtavatthu paṭṭhamam.

2. Aññatarabrāhmaṇavatthu

- 239.** Anupubbenāti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto aññatarabrāhmaṇaṃ ārabba kathesi.

So kira ekadivasam pātova nikkhamitvā bhikkhūnaṃ cīvarapārūpanaṭṭhāne bhikkhū cīvaraṃ pārūpante olovento aṭṭhāsi. Taṃ pana ʘhānaṃ virūḷhataṇaṃ hoti. Athekassa bhikkhuno cīvaraṃ pārūpantassa cīvarakaṇṇo tiṇesu pavaṭṭento ussāvabindūhi temi. Brāhmaṇo “imaṃ ʘhānaṃ appaharitaṃ kātuṃ vaṭṭatī”ti punadivase kuddālaṃ ādāya gantvā taṃ ʘhānaṃ tacchettvā khalaṃmaṇḍalasadisam akāsi. Punadivasepi taṃ ʘhānaṃ āgantvā bhikkhūsu cīvaraṃ pārūpantesu ekassa cīvarakaṇṇaṃ bhūmiyaṃ patitvā paṃsumhi pavaṭṭamānaṃ disvā “idha vālukaṃ okirituṃ vaṭṭatī”ti cintetvā vālukaṃ āharitvā okiri.

Athekadivasam purebhattaṃ caṇḍo ātapo ahoṣi, tadāpi bhikkhūnaṃ cīvaraṃ pārūpantānaṃ gattato sede muccante disvā “idha mayā maṇḍapaṃ kāretuṃ vaṭṭatī”ti cintetvā maṇḍapaṃ kāresi. Punadivase pātova vassaṃ vassi, vaddalikaṃ ahoṣi. Tadāpi brāhmaṇo bhikkhū olokontova ʘhito tintacīvarake bhikkhū disvā “ettha mayā sālaṃ kāretuṃ vaṭṭatī”ti sālaṃ kāretvā “idāni sālamahaṃ karissāmi”ti cintetvā buddhappamukhaṃ bhikkhusaṅghaṃ nimantetvā anto ca bahi ca bhikkhū nisīdāpetvā bhattakiccāvasāne anumodanatthāya satthu pattaṃ gahetvā, “bhante, ahaṃ bhikkhūnaṃ cīvarapārūpanakāle imasmiṃ ʘhāne olovento ʘhito idañcidaṇca disvā idañcidaṇca kāresi”nti ādito paṭṭhāya sabbaṃ taṃ pavattiṃ ārocesi. Satthā tassa vacanaṃ sutvā, “brāhmaṇa, paṇḍitā nāma khaṇe khaṇe thokaṃ kusalaṃ karontā anupubbena attano akusalamalaṃ nīharantiyevā”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

239. “Anupubbena medhāvī, thokaṃ thokaṃ khaṇe khaṇe;

Kammāro rajatasseva, niddhame malamattano''ti.

Tattha anupubbenāti anupaṭipāṭiyā. Medhāvīti dhammojapaññāya samannāgato. Khaṇe khaṇeti okāse okāse kusalaṃ karonto. Kammāro rajatassevāti yathā suvaṇṇakāro ekavārameva suvaṇṇaṃ tāpetvā koṭṭetvā malaṃ nīharitvā pilandhanavikaṭiṃ kātuṃ na sakkoti, punappunaṃ tāpento koṭṭento pana malaṃ nīharati, tato anekavidhaṃ pilandhanavikaṭiṃ karoti, evameva punappunaṃ kusalaṃ karonto paṇḍito attano rāgādimalaṃ niddhameyya, evaṃ niddhantamalo nikkilesova hotīti attho.

Desanāvasāne brāhmaṇo sotāpattiphale paṭiṭṭhati, mahājanassāpi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Aññatarabrāhmaṇavattu dutiyaṃ.

3. Tissattheravattu

240. Ayasāva malanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto tissattheraṃ nāma bhikkhuṃ ārabha kathesi.

Eko kira sāvatthivāsī kulaputto pabbajitvā laddhūpasampado tissattheroti paññāyi. So aparabhāge janapadavihāre vassūpagato aṭṭhahatthakaṃ thūlasāṭakaṃ labhitvā vutthavasso pavāretvā taṃ ādāya gantvā bhaginiyā hatthe ṭhapesi. Sā “na me eso sāṭako bhātu anucchaviko”ti taṃ tikhiṇāya vāsiyā chinditvā hīrahīraṃ katvā udukkhale koṭṭetvā pavisetvā pothetvā vaṭṭetvā sukhumasuttaṃ kantitvā sāṭakaṃ vāyāpesi. Theropi suttañceva sūciyo ca saṃvidahitvā cīvarakārake daharasāmaṇere sannipātetvā bhaginiyā santikaṃ gantvā “taṃ me sāṭakaṃ detha, cīvaraṃ kāressāmī”ti āha. Sā navahatthaṃ sāṭakaṃ nīharitvā kaniṭṭhabhātikassa hatthe ṭhapesi. So taṃ gahetvā vitthāretvā oloketvā “mama sāṭako thūlo aṭṭhahattho, ayaṃ sukhumo navahattho. Nāyaṃ mama sāṭako, tumhākaṃ esa, na me iminā attho, tameva me dethā”ti āha. “Bhante, tumhākameva eso, gaṇhatha na”nti? So neva icchi. Athassa attanā katakiccaṃ sabbaṃ ārocetvā, “bhante, tumhākamevesa, gaṇhatha na”nti adāsi. So taṃ ādāya vihāraṃ gantvā cīvarakammaṃ paṭṭhapesi.

Athassa bhaginī cīvarakārānaṃ atthāya yāgubhattādīni sampādesi. Cīvarassa niṭṭhitadivase pana atirekasakkāraṃ kāresi. So cīvaraṃ oloketvā tasmiṃ uppannasineho “sve dāni naṃ pārūpissāmī”ti saṃharitvā cīvaravaṃse ṭhapetvā taṃ rattimaṃ bhuttāhāraṃ jirāpetuṃ asakkonto kālaṃ katvā tasmiṃyeva cīvare ūkā hutvā nibbatti. Bhaginīpissa kālakiriyaṃ sutvā bhikkhūnaṃ pādesu pavattamānā rodi. Bhikkhū tassa sarīrakiccaṃ katvā gilānupaṭṭhākassa abhāvena saṅghasseva taṃ pāpuṇāti. “Bhājessāma na”nti taṃ cīvaraṃ nīharāpesuṃ. Sā ūkā “ime mama santakaṃ vilumpantī”ti viravantī ito cito ca sandhāvi. Satthā gandhakuṭiyaṃ nisinnova dibbāya sotadhātuyā taṃ saddaṃ sutvā, “ānanda, tissassa cīvaraṃ abhājetvā sattāhaṃ nikkhipituṃ vadehī”ti āha. Thero tathā kāresi. Sāpi sattame divase kālaṃ katvā tusitavimāne nibbatti. Satthā “aṭṭhame divase tissassa cīvaraṃ bhājetvā gaṇhathā”ti āṇāpesi. Bhikkhū tathā karimṃsu.

Bhikkhū dhammasabhāyaṃ kathaṃ samuṭṭhāpesuṃ “kasmā nu kho satthā tissassa cīvaraṃ satta divase ṭhapāpetvā aṭṭhame divase gaṇhituṃ anujānī”ti. Satthā āgantvā “kāya nuttha, bhikkhave, etarahi kathāya sannisinnā”ti pucchitvā “imāya nāmā”ti vutte, “bhikkhave, tisso attano cīvare ūkā hutvā nibbatto, tumhehi tasmiṃ

bhājiyamāne ‘ime mama santakaṃ vilumpantī’ti viravantī ito cito ca dhāvi. Sā tumhehi cīvare gayhamāne tumhesu maṇaṃ padussitvā niraye nibbatteyya, tena cāhaṃ cīvaram nikkhipāpesiṃ. Idāni pana sā tusitavimāne nibbattā, tena vo mayā cīvaragahaṇaṃ anuññāta’nti vatvā puna tehi “bhāriyā vata ayaṃ, bhante, taṇhā nāmā”ti vutte “āma, bhikkhave, imesaṃ sattānaṃ taṇhā nāma bhāriyā. Yathā ayato malaṃ utṭhahitvā ayameva khādati vināseti aparibhogaṃ karoti, evamevāyaṃ taṇhā imesaṃ sattānaṃ abbhantare uppajjitvā te satte nirayādīsu nibbattāpeti, vināsaṃ pāpeti”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

240. “Ayaṃ sāva malaṃ samuṭṭhitam,
Tatuṭṭhāya tameva khādati;
Evaṃ atidhonacāriṇaṃ,
Sāni kammāni nayanti duggati”nti.

Tattha ayaṃ sāva ayato samuṭṭhitam. Tatuṭṭhāyāti tato utṭhāya. Atidhonacāriṇanti dhonā vuccati cattāro paccaye “idamatthaṃ ete”ti paccavekkhitvā paribhuñjanapaññā, taṃ atikkamitvā caranto atidhonacārī nāma. Idaṃ vuttaṃ hoti - yathā ayato malaṃ samuṭṭhāya tato samuṭṭhitam tameva khādati, evamevaṃ catupaccaye apaccavekkhitvā paribhuñjantaṃ atidhonacāriṇaṃ sāni kammāni attani ṭhitattā attano santakāneva tāni kammāni duggatiṃ nayantīti.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Tissattheravatthu tatiyaṃ.

4. Lāludāyittheravatthu

241. Asajjhāyamaḷāti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto lāludāyittheraṃ ārabha kathesi.

Sāvatthiyaṃ kira pañcakoṭimattā ariyasāvakā vasanti, dve koṭimattā puthujjanā vasanti. Tesu ariyasāvakā purebhattaṃ dānaṃ datvā pacchābhattaṃ sappitelamadhuphāṇitavatthādīni gahetvā vihāraṃ gantvā dhammakathaṃ suṇanti. Dhammaṃ sutvā gamanakāle ca sārīputtamoggallānānaṃ guṇakathaṃ kathenti. Udāyitthero tesaṃ kathaṃ sutvā “etesam tāva dhammaṃ sutvā tumhe evaṃ kathetha, mama dhammakathaṃ sutvā kiṃ nu kho na kathessathā”ti vadati. Manussā tassa kathaṃ sutvā “ayaṃ eko dhammakathiko bhavissati, imassapi amhehi dhammakathaṃ sotum vaṭṭati”ti te ekadivaṃ theram yācitvā, “bhante, ajja amhākaṃ dhammassavanadivaso”ti saṅghassa dānaṃ datvā, “bhante, tumhe amhākaṃ divā dhammakathaṃ katheyyāthā”ti āhaṃsu. Sopi tesaṃ adhivāsesi.

Tehi dhammassavanavelāya āgantvā, “bhante, no dhammaṃ kathethā”ti vutte lāludāyitthero āsane nisīditvā cittabījaniṃ gahetvā cāleno ekampi dhammapadaṃ adisvā “ahaṃ sarabhaññaṃ bhaṇissāmi, añño dhammakathaṃ kathetū”ti vatvā otari. Te aññena dhammakathaṃ kathāpetvā sarabhāṇatthāya puna taṃ āsanaṃ āropayiṃsu. So punapi kiñci adisvā “ahaṃ rattim kathessāmi, añño sarabhaññaṃ bhaṇatū”ti vatvā āsanā otari. Te aññena sarabhaññaṃ bhaṇāpetvā puna rattim theram ānayiṃsu. So rattimpi kiñci adisvā “ahaṃ paccūsakāle kathessāmi, rattim añño kathetū”ti vatvā otari. Te aññena rattim kathāpetvā puna paccūse taṃ ānayiṃsu. So punapi kiñci nāddasa. Mahājano leḍḍudaṇḍādīni gahetvā, “andhabāla,

tvam sārīputtamoggallānānaṃ vaṇṇe kathiyamāne evañcevañca vadesi, idāni kasmā na kathesi'ti santajjetvā palāyantaṃ anubandhi. So palāyanto ekissā vaccakuṭiyā pati.

Mahājano kathaṃ samuṭṭhāpesi - "ajja lāludāyī sārīputtamoggallānānaṃ guṇakathāya pavattamānāya ussūyanto attano dhammakathikabhāvaṃ pakāsetvā manussehi sakkāraṃ katvā 'dhammaṃ suṇomā'ti vutte catukkhattum āsane nisīditvā kathetabbayuttakaṃ kiñci apassanto 'tvam amhākaṃ ayyehi sārīputtamoggallānattherehi saddhiṃ yugaggāhaṃ gaṇhāsī'ti leḍḍudaṇḍādīni gahetvā santajjetvā palāpiyamāno vaccakuṭiyā patito'ti. Satthā āgantvā "kāya nuttha, bhikkhave, etarahi kathāya sannisinā'ti pucchitvā "imāya nāmā'ti vutte "na, bhikkhave, idāneva, pubbepi eso gūthakūpe nimuggoyevā'ti vatvā atītaṃ āharitvā -

"Catuppado ahaṃ samma, tvampi samma catuppado;
Ehi samma nivattassu, kiṃ nu bhīto palāyasi.

"Asucipūtilomosi, duggandho vāsi sūkara;
Sace yujjhītukāmosi, jayaṃ samma dadāmi te'ti. -

Imaṃ jātakaṃ vitthāretvā kathesi. Tadā sīho sārīputto ahosi, sūkaro lāludāyīti. Satthā imaṃ dhammadesanaṃ āharitvā, "bhikkhave, lāludāyinā appamattakova dhammo uggahito, sajjhāyaṃ pana neva akāsi, kiñci pariyattiṃ uggahetvā tassā asajjhāyakaraṇaṃ malamevā'ti vatvā imaṃ gāthamāha -

241. "Asajjhāyamalā mantā, anuṭṭhānamalā gharā;
Malaṃ vaṇṇassa kosajjaṃ, pamādo rakkhato mala'nti.

Tattha asajjhāyamalāti yākāci pariyatti vā sippaṃ vā yasmā asajjhāyantassa ananuyuñjantassa vinassati vā niraṇṭaraṃ vā na upaṭṭhāti, tasmā "asajjhāyamalā mantā'ti vuttaṃ. Yasmā pana gharāvāsaṃ vasantassa uṭṭhāyutṭhāya jiṇṇapaṭisaṅkharāṇādīni akarontassa gharaṃ nāma vinassati, tasmā "anuṭṭhānamalā gharā'ti vuttaṃ. Yasmā gihissa vā pabbajitassa vā kosajjivasena sarīrapaṭijagganaṃ vā parikkhārapaṭijagganaṃ vā akarontassa kāyo dubbaṇṇo hoti, tasmā "malaṃ vaṇṇassa kosajja'nti vuttaṃ. Yasmā gāvo rakkhantassa pamādavāsena niddāyantassa vā kīḷantassa vā tā gāvo atitthapakhandanādinā vā vāḷamigacorādiupaddavena vā paresaṃ sālikhettādīni otarivā khādanavasena vināsaṃ āpajjanti, sayampi daṇḍaṃ vā paribhāsaṃ vā pāpuṇāti, pabbajitaṃ vā pana cha dvārāni arakkhantaṃ pamādavāsena kilesā otarivā sāsanā cāventi, tasmā "pamādo rakkhato mala'nti vuttaṃ. So hissa vināsāvahanena malaṭṭhāniyattā malanti attho.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Lāludāyitheravattu catutthaṃ.

5. Aññatarakulaputtavatthu

242-243. Malitthiyā duccharitanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā veḷuvane viharanto aññataraṃ kulaputtaṃ ārabha kathesi.

Tassa kira samānajātikam kulakumārikam ānesum. Sā ānītadivasato paṭṭhāya aticārini ahosi. So kulaputto tassā aticārena lajjito kassaci sammukhībhāvaṃ upagantum asakkonto buddhupaṭṭhānādīni pacchinditvā katipāhaccayena satthāraṃ upasaṅkamitvā vanditvā ekamantaṃ nisinno “kiṃ, upāsaka, na dissasī”ti vutte tamatthaṃ ārocesi. Atha naṃ satthā, “upāsaka, pubbepi mayā ‘itthiyo nāma nadīadisadisā, tāsū paṇḍitena kodho na kātabbo’ti vuttaṃ, tvaṃ pana bhavapaṭicchannattā na sallakkhesī”ti vatvā tena yācito -

“Yathā nadī ca pantho ca, pānāgāraṃ sabhā papā;
Evaṃ lokitthiyo nāma, velā tāsāṃ na vijjatī”ti. -

Jātakam vitthāretvā, “upāsaka, itthiyā hi aticārini bhāvo malaṃ, dānaṃ dentassa maccheraṃ malaṃ, idhalokaparalokesu sattānaṃ akusalakammaṃ vināsanatthena malaṃ, avijjā pana sabbamalānaṃ uttamamala”nti vatvā imā gāthā abhāsi -

242. “Malitthiyā duccharitaṃ, maccheraṃ dadato malaṃ;
Malā ve pāpakā dhammā, asmiṃ loke paramhi ca.

243. “Tato malā malataraṃ, avijjā paramaṃ malaṃ;
Etaṃ malaṃ pahantvāna, nimmalā hotha bhikkhavo”ti.

Tattha duccharitanti aticāro. Aticāriniñhi itthiṃ sāmikopi gehā nīharati, mātāpitūnaṃ santikaṃ gatampi “tvaṃ kulassa agāravabhūtā, akkhīhipi na daṭṭhabbā”ti taṃ nīharanti. Sā anāthā vicarantī mahādukkhaṃ pāpuṇāti. Tenassā duccharitaṃ “mala”nti vuttaṃ. Dadatoti dāyakassa. Yassa hi khetakasanakāle “imasmiṃ khette sampanne salākabhattādīni dassāmī”ti cintetvā nipphanne sassepī maccheraṃ uppajjitvā cāgacittaṃ nivāreti, so maccheravasena cāgacitte avirūhante manussasampattiṃ dibbasampattiṃ nibbānasampattinti tisso sampattiyo na labhati. Tena vuttaṃ - “maccheraṃ dadato mala”nti. Sesesupī eseṇa nayo. Pāpakā dhammāti akusaladhammā pana idhaloke ca paraloke ca malameva.

Tatoti heṭṭhā vuttamalato. Malataranti atirekamalaṃ vo kathemīti attho. Avijjāti aṭṭhavatthukaṃ aññāṇameva paramaṃ malaṃ. Pahantvānāti etaṃ malaṃ jahitvā, bhikkhave, tumhe nimmalā hothāti attho.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Aññatarakulaputtavatthu pañcamaṃ.

6. Cūḷasārivatthu

244-245. Sujīvanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto cūḷasāriṃ nāma sārīputtattherassa saddhivihārikaṃ ārabha kathesi.

So kira ekadivase vejjakammaṃ katvā paṇītabhojanaṃ labhitvā ādāya nikkhamanto antarāmagge therāṃ disvā, “bhante, idaṃ mayā vejjakammaṃ katvā laddhaṃ, tumhe aññattha evarūpaṃ bhojanaṃ na labhissatha, imaṃ bhuñjatha, ahaṃ te vejjakammaṃ katvā niccakālaṃ evarūpaṃ āhāraṃ āharissāmī”ti āha. Thero tassa vacanaṃ sutvā tuṇhībhūtova pakkāmi. Bhikkhū vihāraṃ gantvā satthu tamatthaṃ ārocesuṃ. Satthā, “bhikkhave, ahiriko nāma pagabbho kākasadiso hutvā ekavīsatividhāya anesanāya ṭhatvā sukhaṃ jīvati, hiriottappasampanno pana dukkhaṃ jīvati”ti vatvā imā gāthā abhāsi -

244. “Sujīvaṃ ahirikena, kākasūrena dhamṣinā;
Pakkhandinā pagabbhena, saṃkiliṭṭhena jīvitam.
245. “Hirīmatā ca dujjīvaṃ, niccaṃ sucigavesinā;
Alīnenāppagabbhena, suddhājīvena passatā”ti.

Tattha ahirikenāti chinnahirottappakena. Evarūpena hi amātarameva “mātā me”ti apitādayo eva ca “pitā me”tiādīnā nayena vatvā ekavīsatividhāya anesanāya patiṭṭhāya sukhena jīvatum sakkā. Kākasūrenāti sūrakākasadisena. Yathā hi sūrakāko kulagharesu yāguādīni gaṇhitukāmo bhittiādīsu nisīditvā attano olokanabhāvaṃ ñatvā anolokento viya aññavihitako viya niddāyanto viya ca hutvā manussānaṃ pamādaṃ sallakkhetvā anupatitvā “sūsū”ti vadantesuyeva bhājanato mukhapūraṃ gahetvā palāyati, evamevaṃ ahirikapuggalopi bhikkhūhi saddhiṃ gāmaṃ pavisitvā yāgubhattaṭṭhānādīni vavatthapeti. Tattha bhikkhū piṇḍāya caritvā yāpanamattaṃ ādāya āsanasālaṃ gantvā paccavekkhantā yāguṃ pivitvā kammaṭṭhānaṃ manasi karonti sajjhāyanti āsanasālaṃ sammajjanti. Ayaṃ pana akatvā gāmābhīmukhova hoti.

So hi bhikkhūhi “passathima”nti olokiyamānopi anolokento viya aññavihito viya niddāyanto viya gaṇṭhikaṃ paṭimuñcanto viya cīvaraṃ saṃvidahanto viya hutvā “asukam nāma me kammaṃ atthi”ti vadanto uttāyāsanaṃ gāmaṃ pavisitvā pātova vavatthapitagehesu aññataraṃ gehaṃ upasaṅkamitvā gharamānusakesu thokaṃ kavāṭaṃ pidhāya dvāre nisīditvā kandantesupi ekena hatthena kavāṭaṃ paṇāmetvā anto pavisati. Atha naṃ disvā akāmakāpi āsane nisīdāpetvā yāguādīsu yaṃ atthi, taṃ denti. So yāvadatthaṃ bhuñjitvā avasesaṃ pattenādāya pakkamati. Ayaṃ kākasūro nāma. Evarūpena ahirikena sujīvanti attho.

Dhamṣināti “asukatthero nāma appiccho”tiādīni vadantesu - “kiṃ pana mayaṃ na appicchā”tiādivacanena paresaṃ guṇadhamṣanaṭāya dhamṣinā. Tathārūpassa vacanaṃ sutvā “ayampi appicchatādiguṇe yutto”ti maññamānā manussā dātabbaṃ maññanti. So pana tato paṭṭhāya viññūpurisānaṃ cittaṃ ārādhentuṃ asakkonto tamhāpi lābhā parihāyati. Evaṃ dhamṣipuggalo attanopi parassapi lābhaṃ nāsetiyeva.

Pakkhandināti pakkhandacārinā. Paresaṃ kiccānīpi attano kiccāni viya dassento pātova bhikkhūsu cetiyaṅgaṇādīsu vattaṃ katvā kammaṭṭhānamanasikārena thokaṃ nisīditvā uttāya gāmaṃ pavisantesu mukhaṃ dhovitvā paṇḍukāsāvapārūpanaakkhiañjanasīsamakkhanādīhi attabhāvaṃ maṇḍetvā sammajjanto viya dve tayo sammajjanipahāre datvā dvārakoṭṭhakābhīmukho hoti. Manussā pātova “cetiyaṃ vandissāma, mālāpūjaṃ karissāmā”ti āgatā taṃ disvā “ayaṃ vihāro imaṃ daharaṃ nissāya paṭijagganaṃ labhati, imaṃ mā pamajjitthā”ti vatvā tassa dātabbaṃ maññanti. Evarūpena pakkhandināpi sujīvaṃ. Pagabbhenāti kāyapāgabbhiyādīhi samannāgatena. Saṃkiliṭṭhena jīvanti evaṃ jīvikaṃ kappetvā jīvantena hi puggalena saṃkiliṭṭhena hutvā jīvitam nāma hoti, taṃ dujjīvitam pāpamevāti attho.

Hirīmatā cāti hirottappasampannena puggalena dujjīvaṃ. So hi amātādayova “mātā me”tiādīni avatvā adhammike paccaye gūthaṃ viya jigucchanto dhammena samena pariyesanto sapadānaṃ piṇḍāya caritvā jīvikaṃ kappento lūkhaṃ jīvikaṃ jīvatīti attho. Sucigavesināti sucīni kāyakammādīni gavesantena. Alīnenāti

jīvitavuttimanallīnena. Suddhājīvena passatāti evarūpo hi puggalo suddhājīvo nāma hoti. Tena evaṃ suddhājīvena tameva suddhājīvaṃ sārato passatā lūkhajīvitavasena dujjīvaṃ hotīti attho.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Cūlasārivatthu chaṭṭhaṃ.

7. Pañcaupāsakavatthu

246-248. Yo pāṇanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto pañca upāsake ārabha kathesi.

Tesu hi eko pāṇatipātāveramaṇisikkhāpadameva rakkhati, itare itarāni. Te ekadivasam “ahaṃ dukkaraṃ karomi, dukkaraṃ rakkhāmī”ti vivādāpannā satthu santikaṃ gantvā vanditvā tamatthaṃ ārocesuṃ. Satthā tesam kathaṃ sutvā ekasīlampi kaniṭṭhakaṃ akatvā “sabbāneva durakkhānī”ti vatvā imā gāthā abhāsi -

246. “Yo pāṇamatipātetī, musāvādañca bhāsati;
Loke adinnamādiyati, paradārañca gacchati.

247. “Surāmerayapānañca, yo naro anuyuñjati;
Idheva meso lokasmiṃ, mūlaṃ khaṇati attano.

248. “Evaṃ bho purisa jānāhi, pāpadhammā asaṇṇatā;
Mā taṃ lobho adhammo ca, ciraṃ dukkhāya randhayu”nti.

Tattha yo pāṇamatipātetīti yo sāhatthikādīsū chasu payogesu ekapayogenāpi parassa jīvitindriyaṃ upacchindati. Musāvādanti paresaṃ atthabhañjanakaṃ musāvādañca bhāsati. Loke adinnamādiyatīti imasmiṃ sattaloke theyyāvahārādīsū ekenapi avahārena parapariggahitaṃ ādiyati. Paradārañca gacchatīti parassa rakkhitagopitesu bhaṇḍesu aparajjhanto uppathacāraṃ carati. Surāmerayapānanti yassa kassaci surāya ceva merayassa ca pānaṃ. Anuyuñjatīti sevati bahulīkaroti. Mūlaṃ khaṇatīti tiṭṭhatu paraloko, so pana puggalo idha lokasmiṃyeva yena khattavattuādīnā mūlena patitṭhapeyya, tampi atṭhapetvā vā vissajjetvā vā suraṃ pivanto attano mūlaṃ khaṇati, anātho kapaṇo hutvā vicarati. Evaṃ, bhoti pañcadussīlyakammakāraṃ puggalaṃ ālapati. Pāpadhammāti lāmakadhammā. Asaṇṇatāti kāyasaṇṇatādirahitā. Acetasātipi pāṭho, acittakāti attho. Lobho adhammo cāti lobho ceva doso ca. Ubhayampi hetam akusalameva. Ciraṃ dukkhāya randhayunti cirakālaṃ nirayadukkhādīnaṃ atthāya taṃ ete dhammā mā randhentu mā matthentūti attho.

Desanāvasāne te pañca upāsakā sotāpattiphale patitṭhahiṃsu, sampattānampi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Pañcaupāsakavatthu sattamaṃ.

8. Tissadaharavatthu

249-250. Dadāti veti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto tissadaharaṃ nāma ārabha kathesi.

So kira anāthapiṇḍikassa gahapatino visākhāya upāsikāyāti pañcannaṃ ariyasāvakakoṭīnaṃ dānaṃ nindanto vicari, asadisadānampi nindiyeva. Tesam tesam dānagge sītalaṃ labhitvā “sītala”nti nindi, uṇhaṃ labhitvā “uṇha”nti nindi. Appaṃ dentepi “kiṃ ime appamattakaṃ denti”ti nindi, bahuṃ dentepi “imesaṃ gehe ṭhapanatṭhānaṃ maññe natthi, nanu nāma bhikkhūnaṃ yāpanamattaṃ dātabbaṃ, ettakaṃ yāgubhattaṃ niratthakameva vissajjati”ti nindi. Attano pana ñātake ārabha “aho amhākaṃ ñātakānaṃ gehaṃ catūhi disāhi āgatāgatānaṃ bhikkhūnaṃ opānabhūta”ntiādini vatvā pasamsaṃ pavattesi. So panekassa dovārikassa putto janapadaṃ vicarantehi vaḍḍhakīhi saddhiṃ vicaranto sāvattiṃ patvā pabbajito. Atha naṃ bhikkhū evaṃ manussānaṃ dānādini nindantaṃ disvā “pariggaṇhissāma na”nti cintetvā, “āvuso, tava ñātakā kahaṃ vasantī”ti pucchitvā “asukagāme nāmā”ti sutvāva katipaye dahare pesesum. Te tattha gantvā gāmaṃvāsikehi āsanāsālāya nisīdāpetvā katasakkārā pucchimsu - “imamhā gāmaṃ nikkhamitvā pabbajito tisso nāma daharo atthi. Tassa katame ñātakā”ti? Manussā “idha kulagehato nikkhamitvā pabbajitadārako natthi, kiṃ nu kho ime vadanti”ti cintetvā, “bhante, eko dovārikaputto vaḍḍhakīhi saddhiṃ vicaritvā pabbajitoti suṇoma, taṃ sandhāya vadetha maññe”ti āhamsu. Daharabhikkhū tissassa tattha issarañātakānaṃ abhāvaṃ ñatvā sāvattiṃ gantvā “akāraṇameva, bhante, tisso vilapanto vicarati”ti taṃ pavattiṃ bhikkhūnaṃ ārocesum. Bhikkhūpi taṃ tathāgatassa ārocesum.

Satthā “na, bhikkhave, idāneva vikatthento vicarati, pubbepi vikatthakova aho”ti vatvā bhikkhūhi yācito atītaṃ āharitvā -

“Bahumpi so vikattheyya, aññaṃ janapadaṃ gato;
Anvāgantvāna dūseyya, bhuñja bhoge kaṭāhakā”ti. -

Imaṃ kaṭāhajātakam vitthāretvā, “bhikkhave, yo hi puggalo parehi appake vā bahuke vā lūke vā paṇīte vā dinne aññesaṃ vā datvā attano adinne maṅku hoti, tassa jhānaṃ vā vipassanaṃ vā maggaphalādini vā na uppajjanti”ti vatvā dhammaṃ desento imā gāthā abhāsi -

249. “Dadāti ve yathāsaddhaṃ, yathāpasādanaṃ jano;
Tattha yo ca maṅku hoti, paresaṃ pānabhojane;
Na so divā vā rattiṃ vā, samādhimadhigacchati.

250. “Yassa cetam samucchinnaṃ, mūlaghaccaṃ samūhataṃ;
Sa ve divā vā rattiṃ vā, samādhimadhigacchati”ti.

Tattha dadāti ve yathāsaddhanti lūkhapaṇītādīsu yaṃkiñci dento jano yathāsaddhaṃ attano saddhānurūpameva deti. Yathāpasādananti theranavādīsu cassa yasmiṃ yasmiṃ pasādo uppajjati, tassa dento yathāpasādanaṃ attano pasādanurūpameva deti. Tatthāti tasmīṃ parassa dāne “mayā appaṃ vā laddhaṃ, lūkaṃ vā laddha”nti maṅkubhāvaṃ āpajjati. Samādhinti so puggalo divā vā rattiṃ vā upacārappanāvasena vā maggaphalavasena vā samādhimādhigacchati. Yassa cetanti yassa puggalassa etaṃ ekesu ṭhānesu maṅkubhāvasaṅkhātaṃ akusalaṃ samucchinnaṃ mūlaghaccaṃ katvā arahattamaggañāṇena samūhataṃ, so vuttappakāraṃ samādhimādhigacchati attho.

Desanāvasāne bahū sotāpattiṃ phalādini pāpuṇimsūti.

Tissadāharavatthu aṭṭhamam.

9. Pañcaupāsakavatthu

251. Natthi rāgasamo aggīti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto pañca upāsake ārabha kathesi.

Te kira dhammaṃ sotukāmā vihāraṃ gantvā satthāraṃ vanditvā ekamantaṃ nisīdimsu. Buddhānañca “ayaṃ khattiyo, ayaṃ brāhmaṇo, ayaṃ aḍḍho, ayaṃ duggato, imassa uḷāraṃ katvā dhammaṃ desessāmi, imassa no”ti cittaṃ na uppajjati. Yaṃkiñci ārabha dhammaṃ desento dhammagāravaṃ purakkhatvā ākāsaṅgaṃ otārento viya deseti. Evaṃ desentassa pana tathāgatassa santike nisinnānaṃ tesam eko nisinnakova niddāyi, eko aṅguliyaṃ bhūmiṃ likhanto nisīdi, eko ekaṃ rukkhaṃ cārento nisīdi, eko ākāsaṃ ullokento nisīdi, eko pana sakkaccaṃ dhammaṃ assosi.

Ānandatthero satthāraṃ bījayamāno tesam ākāraṃ olokento satthāraṃ āha - “bhante, tumhe imesaṃ mahāmeghagajjitaṃ gajjantā viya dhammaṃ desetha, ete pana tumhesupi dhammaṃ kathentesu idañcidañca karontā nisinnā”ti. “Ānanda, tvaṃ ete na jānāsī”ti? “Āma, na jānāmi, bhante”ti. Etesu hi yo esa niddāyanto nisinnō, esa pañca jātisatāni sappayoniyaṃ nibbattitvā bhogesu sīsaṃ ṭhapetvā niddāyi, idānipissa niddāya titti natthi, nāssa kaṇṇaṃ mama saddo pavisatīti. Kiṃ pana, bhante, paṭipāṭiyā kathetha, udāhu antarantarāti. Ānanda, etassa hi kālena manussattaṃ, kālena devattaṃ, kālena nāgattanti evaṃ antarantarā uppajjantassa upapattiyo sabbaññutaññāṇenāpi na sakkā paricchindituṃ. Paṭipāṭiyā panesa pañca jātisatāni nāgayoniyaṃ nibbattitvā niddāyantopi niddāya atittoyeva. Aṅguliyaṃ bhūmiṃ likhanto nisinnapurisopi pañca jātisatāni gaṇḍupādāyoniyaṃ nibbattitvā bhūmiṃ khaṇi, idānipi bhūmiṃ khaṇantova mama saddaṃ na suṇāti. Esa rukkhaṃ cārento nisinnapurisopi paṭipāṭiyā pañca jātisatāni makkaṭayoniyaṃ nibbatti, idānipi pubbāciṇṇavasena rukkhaṃ cāletiyeva, nāssa kaṇṇaṃ mama saddo pavisati. Esa ākāsaṃ ulloketvā nisinnapurisopi pañca jātisatāni nakkhattapāṭhako hutvā nibbatti, idāni pubbāciṇṇavasena ajjāpi ākāsameva ulloketi, nāssa kaṇṇaṃ mama saddo pavisati. Esa sakkaccaṃ dhammaṃ suṇanto nisinnapuriso pana paṭipāṭiyā pañca jātisatāni tiṇṇaṃ vedānaṃ pāragū mantajjhāyakabrāhmaṇo hutvā nibbatti, idānipi mantaṃ saṃsandanto viya sakkaccaṃ suṇātīti.

“Bhante, tumhākaṃ dhammadesanā chaviādīni chinditvā atṭhimiñjaṃ āhacca tiṭṭhati, kasmā ime tumhesupi dhammaṃ desentesu sakkaccaṃ na suṇantī”ti? “Ānanda, mama dhammo sussavanīyoti saññaṃ karosi mañña”ti. “Kiṃ pana, bhante, dussavanīyo”ti? “Āma, ānandā”ti. “Kasmā, bhante”ti? “Ānanda, buddhoti vā dhammoti vā saṅghoti vā padaṃ imehi sattehi anekesupi kappakoṭisatasahassesu asutapubbaṃ. Yasmā imaṃ dhammaṃ sotuṃ na sakkontā anamatagge saṃsāre ime sattā anekavihitaṃ tiracchānakathaṃyeva suṇantā āgatā, tasmā surāpānakeḷimaṇḍalādīsu gāyantā naccantā vicaranti, dhammaṃ sotuṃ na sakkontī”ti. “Kiṃ nissāya panete na sakkonti, bhante”ti?

Athassa satthā, “ānanda, rāgaṃ nissāya dosaṃ nissāya mohaṃ nissāya taṇhaṃ nissāya na sakkonti. Rāgaggisadiso aggi nāma natthi, so chārikampi asasetvā satte dahati. Kiñcāpi sattasūriyapātubhāvaṃ nissāya uppanno kappavināsako aggipi kiñci anavasesetvāva lokaṃ dahati, so pana aggi kadāciyeve dahati. Rāgaggino adahanakālo nāma natthi, tasmā rāgasamo vā aggi dosasamo vā gaho mohasamaṃ vā jālaṃ taṇhāsamā vā nadī nāma natthī”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

251. “Natthi rāgasamo aggi, natthi dosasamo gaho;
Natthi mohasamaṃ jālaṃ, natthi taṇhāsamā nadī”ti.

Tattha rāgasamoti dhūmādīsu kiñci adassetvā antoyeva uṭṭhāya jhāpanavasena rāgena samo aggi nāma natthi. Dosasamoti yakkhagahaajagaragahakumbhilagahādayo ekasmiṃyeva attabhāve gaṇhituṃ sakkonti, dosagaho pana sabbattha ekantameva gaṇhātīti dosena samo gaho nāma natthi. Mohasamanti onandhanapariyonandhanaṭṭhena pana mohasamaṃ jālaṃ nāma natthi. Taṇhāsamāti gaṇḍādīnaṃ nadīnaṃ puṇṇakālopi ūnakālopi sukkhakālopi paññāyati, taṇhāya pana puṇṇakālo vā sukkhakālo vā natthi, niccaṃ ūnāva paññāyatīti duppūraṇaṭṭhena taṇhāya samā nadī nāma natthīti attho.

Desanāvasāne sakkaccaṃ dhammaṃ suṇanto upāsako sotāpattiphale patiṭṭhahi, sampattānampi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Pañcaupāsakavattu navamaṃ.

10. Meṇḍakasetṭhivatthu

252. Sudassaṃ vajjanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā bhaddiyanagaraṃ nissāya jātiyāvane viharanto meṇḍakasetṭhiṃ ārabha kathesi.

Satthā kira aṅguttarāpesu cārikaṃ caranto meṇḍakasetṭhino ca, bhariyāya cassa candapadumāya, puttassa ca dhanañcayasetṭhino, suṇisāya ca sumanadeviyā, nattāya cassa visākhāya, dāsassa ca puṇṇassāti imesaṃ sotāpattiphalūpanissayaṃ disvā bhaddiyanagaraṃ gantvā jātiyāvane vihāsi. Meṇḍakasetṭhi satthu āgamaṇaṃ assosi. Kasmā panesa meṇḍakasetṭhi nāma jātoti? Tassa kira pacchimagehe aṭṭhakarīsamatte ṭhāne hatthiassausabhapaṃ māṇā suvaṇṇameṇḍakā pathaviṃ bhinditvā piṭṭhiyā piṭṭhiṃ paharamānā uṭṭhahiṃsu. Tesāṃ mukhesu pañcavaṇṇānaṃ suttānaṃ geṇḍukā pakkhittā honti. Sappitelamadhuphāṇitādīhi vā vatthacchādanahiraññasuvaṇṇādīhi vā atthe sati tesāṃ mukhato geṇḍuke apanenti, ekassāpi meṇḍakassa mukhato jambudīpavāsīnaṃ pahonakaṃ sappitelamadhuphāṇitavatthacchādanahiraññasuvaṇṇaṃ nikkhamati. Tato paṭṭhāya meṇḍakasetṭhīti paññāyi.

Kiṃ panassa pubbakammanti? Vipassībuddhakāle kira esa avarojassa nāma kuṭumbikassa bhāgineyyo mātulena samānanāmo avarojo nāma ahoṣi. Athassa mātulo satthu gandhakuṭiṃ kātuṃ ārabhi. So tassa santikaṃ gantvā, “mātula, ubhopi saheva karomā”ti vatvā “ahaṃ aññehi saddhiṃ asādhāraṇaṃ katvā ekakova karissāmī”ti tena pana paṭikkhittakāle “imasmiṃ ṭhāne gandhakuṭiyā katāya imasmiṃ nāma ṭhāne kuñjarasālaṃ nāma laddhuṃ vaṭṭatī”ti cintetvā araññato dabbasambhāre āharāpetvā ekaṃ thambhaṃ suvaṇṇakhacitaṃ, ekaṃ rajatakhacitaṃ, ekaṃ maṇikhacitaṃ, ekaṃ sattaratanakhacitanti evaṃ tulāsaṅghātadvāraṇavāṭavāṭapānagopānasīchadaniṭṭhakā sabbāpi suvaṇṇādikhacitāva kāretvā gandhakuṭiyā sammukhaṭṭhāne tathāgatassa sattaratanamayaṃ kuñjarasālaṃ kāresi. Tassā upari ghanarattasuvaṇṇamayā kambalā pavāḷamayā sikharathūpikāyo ahesuṃ. Kuñjarasālāya majjhe ṭhāne ratanamaṇḍapaṃ kāretvā dhammāsanaṃ patiṭṭhāpesi. Tassa ghanarattasuvaṇṇamayā pādā ahesuṃ, tathā catasso aṭaniyo. Cattāro pana suvaṇṇameṇḍake kārāpetvā āsanassa catunnaṃ pādānaṃ heṭṭhā ṭhapesi, dve meṇḍake kārāpetvā pādapiṭṭhakāya heṭṭhā ṭhapesi, cha suvaṇṇameṇḍake kārāpetvā

maṇḍapaṃ parikkhipento t̥hapesi. Dhammāsaṇaṃ paṭhamāṃ suttamayehi rajjukehi vāyāpetvā majjhe suvaṇṇasuttamayehi upari muttamayehi suttehi vāyāpesi. Tassa candanamayo apassayo ahoṣi. Evaṃ kuṇḍarasālaṃ niṭṭhāpetvā sālāmaṃ karonto aṭṭhasaṭṭhihi bhikkhusatasahashehi saddhiṃ satthāraṃ nimantetvā cattāro māse dānaṃ datvā osānadivase ticīvaraṃ adāsi. Tattha saṅghanavakassa satasahassagghanikaṃ pāpuṇi.

Evaṃ vipassībuddhakāle puñṇakammaṃ katvā tato cuto devesu ca manussesu ca saṃsaranto imasmiṃ bhaddakappe bārāṇasiyaṃ mahābhogakule nibbattitvā bārāṇasiseṭṭhi nāma ahoṣi. So ekadivasaṃ rājūpaṭṭhānaṃ gacchanto purohitaṃ disvā “kiṃ, ācariya, nakkhattamuhuttaṃ, upadhārethā”ti āha. Āma, upadhāremi, kiṃ aññaṃ amhākaṃ kammanti. Tena hi kīdisaṃ janapadacārittanti? Ekaṃ bhayaṃ bhavissatīti. Kiṃ bhayaṃ nāmāti? Chātakabhayaṃ seṭṭhīti. Kadā bhavissatīti? Ito tiṇṇaṃ saṃvaccharānaṃ accayenāti. Taṃ sutvā seṭṭhi bahuṃ kasikammaṃ kāretvā gehe vijjāmaṇadhanenāpi dhaññaṃeva gahetvā aḍḍhaterasāni koṭṭhasatāni kāretvā sabbakoṭṭhake vīhihi paripūresi. Koṭṭhesu appahontesu cāṭiādīni pūretvā avasesaṃ bhūmiyaṃ āvāṭe katvā nikhaṇi. Nidhānāvasesaṃ mattikāya saddhiṃ madditvā bhittiyo limpāpesi.

So aparena samayena chātakabhaye sampatte yathānikkhittaṃ dhaññaṃ paribhuñjanto koṭṭhesu ca cāṭiādīsu ca nikkhattadhaññaṃ parikkhīṇe parijane pakkosāpetvā āha - “gacchatha, tātā, pabbatapādaṃ pavisitvā jīvantā subhikkhakāle mama santikaṃ āgantukāmā āgacchatha, anāgantukāmā tattha tattheva jīvathā”ti. Te rodamānā assumukhā hutvā seṭṭhiṃ vanditvā khamāpetvā sattāhaṃ nisīditvā tathā akaṃsu. Tassa pana santike veyyāvaccakaro ekova puṇṇo nāma dāso ohīyi, tena saddhiṃ seṭṭhiajāyā seṭṭhiputto seṭṭhisuṇisāti pañceva janā ahesuṃ. Te bhūmiyaṃ āvāṭesu nihitadhaññepi parikkhīṇe bhittimattikaṃ pātetvā temetvā tato laddhadhaññaṃ yāpayiṃsu. Athassa jāyā chātake avattharante mattikāya khīyamānāya bhittipādesu avasiṭṭhamattikaṃ pātetvā temetvā aḍḍhāḷhakamattaṃ vīhiṃ labhitvā koṭṭetvā ekaṃ taṇḍulanāliṃ gahetvā “chātakakāle corā bahū hontī”ti corabhayena ekasmiṃ kuṭe pakkhipitvā pidahitvā bhūmiyaṃ nikhaṇitvā t̥hapesi. Atha naṃ seṭṭhi rājūpaṭṭhānato āgantvā āha - “bhadde, chātomhi, atthi kiñcī”ti. Sā vijjāmaṇaṃ “natthī”ti avatvā “ekā taṇḍulanāli atthī”ti āha. “Kahaṃ sā”ti? “Corabhayena me nikhaṇitvā t̥hapitā”ti. “Tena hi naṃ uddharitvā kiñci pacāhī”ti. “Sace yāguṃ pacissāmi, dve vāre labhissati. Sace bhattaṃ pacissāmi, ekavārameva labhissati, kiṃ pacāmi, sāmī”ti āha. “Amhākaṃ añño paccayo natthi, bhattaṃ bhuñjitvā marissāma, bhattameva pacāhī”ti. Sā bhattaṃ pacitvā pañca koṭṭhāse katvā seṭṭhino koṭṭhāsaṃ vaḍḍhetvā purato t̥hapesi.

Tasmiṃ khaṇe gandhamādanapabbate paccekabuddho samāpattito vuṭṭhāti. Antosamāpattiyaṃ kira samāpattibalena jighacchā na bādhati. Samāpattito vuṭṭhitānaṃ pana balavatī hutvā udarapaṭalaṃ ḍayhantī viya uppajjati. Tasmā te labhanatṭhānaṃ oloketvā gacchanti. Taṃ divasañca tesāṃ dānaṃ datvā senāpatiṭṭhānādīsu aññatarasampattiṃ labhanti. Tasmā sopi dibbena cakkhunā olovento “sakalajambudīpe chātakabhayaṃ uppannaṃ, seṭṭhigehe ca pañcannaṃ janānaṃ nāḷikodanova pakko, saddhā nu kho ete, sakkhissanti vā mama saṅgahaṃ kātu”nti tesāṃ saddhabhāvañca saṅgahaṃ kātuṃ samatthabhāvañca disvā pattacīvaramādāya mahāseṭṭhissa purato dvāre t̥hitameva attānaṃ dassesi. So taṃ disvā pasannacitto “pubbepi mayā dānassa adinnattā evarūpaṃ chātakāṃ diṭṭhaṃ,

idaṃ kho pana bhaṭṭaṃ maṃ ekadivasameva rakkheyya. Ayyassa pana dinnam anekāsu kappakoṭṭisu mama hitasukhāvahaṃ bhavissatī”ti taṃ bhaṭṭapātiṃ apānetvā paccekabuddhaṃ upasaṅkamitvā pañcapatitṭhiteṇa vanditvā gehaṃ pavesetvā āsane nisinnassa pāde dhovitvā suvaṇṇapādapīṭhe ṭhapetvā bhaṭṭapātimādāya paccekabuddhassa patte okiri. Upaḍḍhāvasese bhatte paccekabuddho hatthena pattaṃ pidahi. Atha naṃ, “bhante, ekāya taṇḍulanāḷiyā pañcannaṃ janānaṃ pakkaodanassa ayaṃ eko koṭṭhāso, imaṃ dvidhā kātuṃ na sakkā. Mā mayhaṃ idhaloke saṅghaṃ karoṭṭha, ahaṃ niravasesaṃ dātukāmomhī”ti vatvā sabbaṃ bhaṭṭamadāsi. Datvā ca pana patthanaṃ paṭṭhapesi, “mā, bhante, puna nibbattanibbattaṭṭhāne evarūpaṃ chātakabhayaṃ addasaṃ, ito paṭṭhāya sakalajambudīpavāsīnaṃ bījabhaṭṭaṃ dātuṃ samattho bhaveyyaṃ, sahatthena kammaṃ katvā jīvikaṃ na kappeyyaṃ, aḍḍhaterasa koṭṭhasatāni sodhāpetvā sīsaṃ nhāyitvā tesāṃ dvāre nisīditvā uddhaṃ olokittakkaṇeṇeva me rattasālidhārā patitvā sabbakoṭṭhe pūreyyuṃ. Nibbattanibbattaṭṭhāne ca ayameva bhariyā, ayameva putto, ayameva suṇisā, ayameva dāso hotū”ti.

Bhariyāpissa “mama sāmike jighacchāya pīḷiyamāne na sakkā mayā bhuñjitu”nti cintetvā attano koṭṭhāsaṃ paccekabuddhassa datvā patthanaṃ paṭṭhapesi, “bhante, idāni nibbattanibbattaṭṭhāne evarūpaṃ chātakabhayaṃ na passeyyaṃ, bhaṭṭathālikaṃ purato katvā sakalajambudīpavāsīnaṃ bhaṭṭaṃ dentiyāpi ca me yāva na utṭhahissāmi, tāva gahitagahitaṭṭhānaṃ pūritameva hotu. Ayameva sāmiko, ayameva putto, ayameva suṇisā, ayameva dāso hotū”ti. Puttopissa attano koṭṭhāsaṃ paccekabuddhassa datvā patthanaṃ paṭṭhapesi, “bhante, ito paṭṭhāya evarūpaṃ chātakabhayaṃ na passeyyaṃ, ekañca me saḥassathavikaṃ gahetvā sakalajambudīpavāsīnaṃ kahāpaṇaṃ dentassāpi ayaṃ saḥassathavikā paripuṇṇāva hotu, imeṇeva mātāpitaro hontu, ayaṃ bhariyā, ayaṃ dāso hotū”ti.

Suṇisāpissa attano koṭṭhāsaṃ paccekabuddhassa datvā patthanaṃ paṭṭhapesi, “ito paṭṭhāya evarūpaṃ chātakabhayaṃ na passeyyaṃ, ekañca me dhañṇapiṭakaṃ purato ṭhapetvā sakalajambudīpavāsīnaṃ bījabhaṭṭaṃ dentiyāpi khīṇabhāvo mā paññāyittha, nibbattanibbattaṭṭhāne imeṇeva sasurā hontu, ayameva sāmiko, ayameva dāso hotū”ti. Dāsopi attano koṭṭhāsaṃ paccekabuddhassa datvā patthanaṃ paṭṭhapesi, “ito paṭṭhāya evarūpaṃ chātakabhayaṃ na passeyyaṃ, sabbe ime sāmikā hontu, kasantassa ca me ito tisso, etto tisso, majjhe ekāti dāruambaṇamattā satta satta sītāyo gacchantū”ti. So taṃ divasaṃ senāpatitṭhānaṃ patthetvā laddhuṃ samatthopi sāmikesu sīnehena “imeṇeva me sāmikā hontū”ti patthanaṃ paṭṭhapesi. Paccekabuddho sabbesampi vacanāvasāne “evaṃ hotū”ti vatvā -

“Icchitaṃ patthitaṃ tuyhaṃ, khippameva samijjhatu;
Sabbe pūrentu saṅkappā, cando pannaraso yathā.

“Icchitaṃ patthitaṃ tuyhaṃ, khippameva samijjhatu;
Sabbe pūrentu saṅkappā, maṇi jotiraso yathā”ti. -

Paccekabuddhagāthāhi anumodanaṃ katvā “mayā imesaṃ cittaṃ pasādetuṃ vaṭṭatī”ti cintetvā “yāva gandhamādanapabbatā ime maṃ passantū”ti adhiṭṭhahitvā pakkāmi. Tepi oloketvā aṭṭhaṃsu. So gantvā taṃ bhaṭṭaṃ pañcahi paccekabuddhasatehi saddhiṃ saṃvibhaji. Taṃ tassānubhāvena sabbesampi pahoti. Te oloketāṇeṇeva aṭṭhaṃsu.

Atikkante pana majjhanhike seṭṭhibhāriyā ukkhalim dhovitvā pidahitvā t̥hapesi. Seṭṭhipi jighacchāya pīlito nipajjitvā niddaṃ okkami. So sāyanhe pabujjitvā bhāriyaṃ āha - “bhadde, ativiya chātomhi, atthi nu kho ukkhaliyā tale jhāmakasitthānī”ti. Sā dhovitvā ukkhaliyā t̥hapitabhāvaṃ jānantīpi “natthī”ti avatvā “ukkhalim vivaritvā ācikkhissāmī”ti ut̥thāya ukkhalimūlaṃ gantvā ukkhalim vivari, tāvadeva sumanamakulasadisavaṇṇassa bhattassa pūrā ukkhali pidhānaṃ ukkhipitvā at̥thāsi. Sā taṃ disvāva pītiyā phuṭṭhasarīrā seṭṭhim āha - “ut̥thehi, sāmi, ahaṃ ukkhalim dhovitvā pidahim, sā pana sumanamakulasadisavaṇṇassa bhattassa pūrā, puññāni nāma kattabbarūpāni, dānaṃ nāma kattabbayuttakaṃ. Ut̥thehi, sāmi, bhuñjassū”ti. Sā dvinnaṃ pitāputtānaṃ bhattaṃ adāsi. Tesu sutvā ut̥thitesu suṇisāya saddhim nisīditvā bhuñjitvā puṇṇassa bhattaṃ adāsi. Gahitagahitaṭṭhānaṃ na khīyati, kaṭacchunā sakim gahitaṭṭhānameva paññāyati. Taṃdivasameva koṭṭhādayo pubbe pūritaniyāmeneva puna pūrayimsu. “Seṭṭhissa gehe bhattaṃ uppannaṃ, bījabhattehi atthikā āgantvā gaṇhantū”ti nagare ghosanaṃ kāresi. Manussā tassa gehato bījabhattaṃ gaṇhimsu. Sakalajambudīpavāsino taṃ nissāya jīvitaṃ labhim̐sueva.

So tato cuto devaloke nibbattitvā devamanussesu saṃsaranto imasmiṃ buddhuppāde bhaddiyanagare seṭṭhikule nibbatti. Bhāriyāpissa mahābhogakule nibbattitvā vayappattā tasseva gehaṃ agamāsi. Tassa taṃ pubbakammaṃ nissāya pacchāgehe pubbe vuttappakārā meṇḍakā ut̥thahimsu. Puttopi nesaṃ puttova, suṇisā suṇisāva, dāso dāsova ahosi. Athekadivasam seṭṭhi attano puññaṃ vīmaṃsitukāmo aḍḍhaterasāni koṭṭhasatāni sodhāpetvā sīsaṃ nhāto dvāre nisīditvā uddhaṃ olokesi. Sabbānīpi vuttappakārānaṃ rattasālīnaṃ pūrayimsu. So sesānampi puññāni vīmaṃsitukāmo bhāriyañca puttādayo ca “tumhākampi puññāni vīmaṃsissathā”ti āha.

Athassa bhāriyā sabbālaṅkārehi alaṅkaritvā mahājanassa passantasseva taṇḍule mināpetvā tehi bhattaṃ pacāpetvā dvārakoṭṭhake paññattāsane nisīditvā suvaṇṇakaṭacchum ādāya “bhattena atthikā āgacchantū”ti ghosāpetvā āgatāgatānaṃ upanītabhājanāni pūretvā adāsi. Sakaladivasampi dentiyaṃ kaṭacchunā gahitaṭṭhānameva paññāyati. Tassā pana purimabuddhānampi bhikkhusaṅghassa vāmahatthena ukkhalim dakkhiṇahatthena kaṭacchum gahetvā evameva patte pūretvā bhattassa dinnattā vāmahatthatalaṃ pūretvā padumalakkhaṇaṃ nibbatti, dakkhiṇahatthatalaṃ pūretvā candalakkaṇaṃ nibbatti. Yasmā pana vāmahatthato dhammakaraṇaṃ ādāya bhikkhusaṅghassa udakaṃ parissāvetvā dadamānā aparāparaṃ vicari, tenassā dakkhiṇapādatalaṃ pūretvā candalakkaṇaṃ nibbatti, vāmapādatalaṃ pūretvā padumalakkhaṇaṃ nibbatti. Tassā iminā kāraṇena candapadumāti nāmaṃ karimsu.

Puttopissa sīsaṃ nhāto sahasasathavikaṃ ādāya “kahāpaṇehi atthikā āgacchantū”ti vatvā āgatāgatānaṃ gahitabhājanāni pūretvā adāsi. Thavikāya kahāpaṇasahasasaṃ ahosiyeva. Suṇisāpissa sabbālaṅkārehi alaṅkaritvā vīhipīṭakaṃ ādāya ākāsaṅgaṇe nisinnā “bījabhattehi atthikā āgacchantū”ti vatvā āgatāgatānaṃ gahitabhājanāni pūretvā adāsi. Pīṭakaṃ yathāpūritameva ahosi. Dāsopissa sabbālaṅkārehi alaṅkaritvā suvaṇṇayugesu suvaṇṇayottehi goṇe yojetvā suvaṇṇapatodayaṭṭhim ādāya dvinnaṃ goṇānaṃ gandhapañcaṅgulikāni datvā visāṇesu suvaṇṇakosake paṭimuñcitvā khettaṃ gantvā pājesi. Ito tisso, etto tisso, majjhe ekāti satta sītā bhijjitvā agamaṃsu. Jambudīpavāsino bhattabījahiraññasuvaṇṇādīsu yathārucitaṃ seṭṭhigehatoyeva gaṇhimsu. Ime pañca mahāpuñña.

Evaṃ mahānubhāvo seṭṭhi “satthā kira āgato”ti sutvā “satthu paccuggamanam karissāmī”ti nikkhamanto antarāmagge titthiye disvā tehi “kasmā taṃ, gahapati, kīriyavādo samāno akīriyavādassa samaṇassa gotamassa santikaṃ gacchasi”ti nivāriyamānopi tesam vacanam anādiyitvā gantvā satthāraṃ vanditvā ekamantaṃ nisīdi. Athassa satthā anupubbiṃ katham katesi. So desanāvasāne sotāpattiphalam patvā satthu titthiyehi avaṇṇam vatvā attano nivāritabhāvaṃ ārocesi. Atha naṃ satthā, “gahapati, ime sattā nāma mahantampi attano dosam na passanti, avijjamānampi paresam dosam vijjamānam katvā tattha tattha bhusam viya opunantī”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

252. “Sudassam vajjamaññesam, attano pana duddasam;
Paresaṇhi so vajjāni, opunāti yathā bhusam;
Attano pana chādeti, kaliṃva kitavā saṭho”ti.

Tattha sudassam vajjanti parassa aṇumattampi vajjam khalitam sudassam sukheveva passitum sakkā, attano pana atimahantampi duddasam. Paresam hīti teneva kāraṇena so puggalo saṅghamajjhādīsu paresam vajjāni uccaṭṭhāne ṭhapetvā bhusam opunanto viya opunāti. Kaliṃva kitavā saṭhoti ettha sakuṇesu aparajjhanabhāvena attabhāvo kali nāma, sākhahāṅgādikaṃ paṭicchādanam kitavā nāma, sākuṇiko saṭho nāma. Yathā sakuṇaluddako sakuṇe gahetvā māretukāmo kitavā viya attabhāvaṃ paṭicchādeti, evaṃ attano vajjam chādetīti attho.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Meṇḍakaseṭṭhivatthu dasamaṃ.

11. Ujjhānasaññittheravatthu

253. Paravajjānupassissāti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto ujjhānasaññiṃ nāma ekaṃ theram ārabba katesi.

So kira “ayaṃ evaṃ nivāseti, evaṃ pārupati”ti bhikkhūnaṃ antarameva gavesanto vicarati. Bhikkhū “asuko nāma, bhante, thero evaṃ karotī”ti satthu ārocesum. Satthā, “bhikkhave, vattasīse ṭhatvā evaṃ ovaḍanto ananupavādo. Yo pana niccam ujjhānasaññitāya paresam antaram pariyesamāno evaṃ vatvā vicarati, tassa jhānādīsu ekopi viseso nuppajjati, kevalam āsavāyeva vaḍḍhanti”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

253. “Paravajjānupassissa, niccam ujjhānasaññino;
Āsavā tassa vaḍḍhanti, ārā so āsavakkhayā”ti.

Tattha ujjhānasaññinoti evaṃ nivāsetabbaṃ evaṃ pārupitabbanti paresam antaragavesitāya ujjhānabahulassa puggalassa jhānādīsu ekadhammopi na vaḍḍhati, atha kho āsavāva tassa vaḍḍhanti. Teneva kāraṇena so arahattamaggasaṅkhātā āsavakkhayā ārā dūram gatova hotīti.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Ujjhānasaññittheravatthu ekādasamaṃ.

12. Subhaddaparibbājakavatthu

Ākāseti idaṃ dhammadesanaṃ satthā kusiṇārāyaṃ upavattane mallānaṃ sālavane parinibbānaṃ cake nipanno subhaddaṃ paribbājakaṃ ārabha kathesi.

So kira atīte kaniṭṭhabhātari ekasmiṃ sasse navakkhattuṃ aggadānaṃ dente dānaṃ dātuṃ anicchanto osakkivā avasāne adāsi. Tasmā paṭhamabodhiyaṃpi majjhimabodhiyaṃpi satthāraṃ daṭṭhuṃ nālattha. Pacchimabodhiyaṃ pana satthu parinibbānakāle “ahaṃ tīsu pañhesu attano kaṅkhaṃ mahallake paribbājake pucchivā samaṇaṃ gotamaṃ ‘daharo’ti saññāya na pucchiṃ, tassa ca dāni parinibbānakālo, pacchā me samaṇassa gotamassa apucchitakāraṇā vipphaṇṇasāro uppajjeyyā”ti satthāraṃ upasaṅkamivā ānandattherena nivāriyamānopi satthārā okāsaṃ katvā, “ānanda, mā subhaddaṃ nivārayi, pucchatu maṃ pañha”nti vutte antosāṇiṃ pavisitvā heṭṭhāmaṅcake nisinno, “bho samaṇa, kiṃ nu kho ākāse padaṃ nāma atthi, ito bahiddhā samaṇo nāma atthi, saṅkhārā sassatā nāma atthi”ti ime pañhe pucchi. Athassa satthā tesāṃ abhāvaṃ ācikkhanto imāhi gāthāhi dhammaṃ desesi -

254. “Ākāseva padaṃ natthi, samaṇo natthi bāhire;
Papañcābhiratā pajā, nippapañcā tathāgatā.

255. “Ākāseva padaṃ natthi, samaṇo natthi bāhire;
Saṅkhārā sassatā natthi, natthi buddhānamiñjita”nti.

Tattha padanti imasmiṃ ākāse vaṇṇasaṅgahānavasena evarūpanti paññāpetabbaṃ kassaci padaṃ nāma natthi. Bāhireti mama sāsanaṃ bahiddhā maggaphalaṭṭho samaṇo nāma natthi. Pajāti ayaṃ sattalokasaṅghātā pajā taṇhādīsu papañcesuyevābhiratā. Nippapañcāti bodhimūleyeva sabbapapañcānaṃ samucchinnaṃ nippapañcā tathāgatā. Saṅkhārāti pañcakkhandhā. Tesu hi ekopi sassato nāma natthi. Iñjitanti buddhānaṃ pana taṇhāmānādīsu iñjitesu yena saṅkhārā sassatāti gaṇheyya, taṃ ekaṃ iñjitampi nāma natthīti attho.

Desanāvasāne subhaddo anāgāmiphale patiṭṭhahi, sampattaparisāyapi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Subhaddapariibbājakaṃ dvādasamaṃ.

254-255. Malavaggavaṇṇanā niṭṭhitā.

Aṭṭhārasamo vaggo.



ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια. 5. Η συλλογή των μικρών κειμένων. 02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους. 18. Το κεφάλαιο για την ακαθαρσίες έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org